

Bemærkninger til forslaget

Almindelige bemærkninger

Beslutningsforslaget er en delvis genfremsættelse af beslutningsforslag nr. B 74 fra folketingsåret 1996-97 (se Folketingstidende 1996-97, tillæg A side 2679 og 2682).

Planloven har siden 1997 bremsset for tilgangen af nye varehuse og lavprisvarehuse. Overordnet set har denne lov været en succes. Hvis ikke planloven var blevet strammet i midten af 1990'erne, ville situationen i dansk dagligvarehandel i dag have været fundamentalt anderledes, og markedsandelen for de små handlende havde været væsentlig mindre.

De nu fastsatte grænser for butiksstørrelser og regler om udlægning af arealer til butikksformål er således rammen for den planlægning, kommunerne skal udføre på detailhandelsområdet. Efter kommunalreformen skal miljøministeren fastsætte regler for beliggenheden af større butikker og for butiksområder uden for bymidten, svarende til de nuværende regionplanretningslinjer. Det er tilsvarende miljøministeren, der fastsætter regler for beliggenheden af de centrale byområder i hovedstadsområdet. Det forudsættes, at ministeren i den forbindelse redegør for de særlige planlægningsmæssige begrundelser for fastsættelse af eventuelle butiksstørrelser på mere end 3.000 m² for dagligvarebutikker og 1.500 m² for udvalgsvarebutikker.

Der verserer for tiden en række sager om byggerier af større butikker og butikcentre som følge af en række overskridelser af reglerne for detailhandelsbyggeri. Regeringen har nedsat et udvalg, der skal se på detailhandelsudviklingen, vurdere, om de nuværende regler har haft den tilsigtede virkning, og vurdere behovet for at justere bestemmelserne for størrelser af butikker og butikcentre og deres placering. Forslagsstillerne ser frem til den debat, der i den forbindelse bliver om den ønskede butikstruktur.

Fokus for detailhandelsplanlægningen bliver ofte kommunernes konkurrence om at få større butikskæder til at placere en stor butik i netop deres kommune. I denne konkurrence glemmes et vigtigt formål med

planloven, som er at fremme et varieret butiksudbud i mindre og mellemstore byer samt i de enkelte bydele i de større byer at sikre, at arealer til butikksformål udlægges, hvor der er god tilgængelighed, og at fremme en samfundsmæssig bæredygtig detailhandelsstruktur, hvor transportafstandene i forbindelse med indkøb er begrænsede.

Forslagsstillerne mener, der mangler fokus på udviklingen af de små butikker og på, hvordan man styrker det nære butiksliv.

Analyseinstituttet Vilstrup har netop gennemført en undersøgelse for De Samvirkende Købmænd om befolkningens holdning til varehuse og storcentre. Heraf fremgår det, at over 70 pct. af de adspurgte mener, det er vigtigt med en stram planlov, og at det er vigtigt at begrænse antallet af storcentre og varehuse. Dette indikerer, at forbrugerne gerne vil have et udbud af butikker, der sikrer, at de nære indkøbsmuligheder er til stede.

Det er ikke kun et spørgsmål om manglende fokus på den almindelige detailhandel i planlægningssammenhænge, men i høj grad også et spørgsmål om konkurrenceforholdet mellem storcentre og de mindre butikker.

Der skal gennemføres indgreb over for de eksisterende storcentre, så konkurrenceforholdet over for de mindre butikker bliver mere lige og samfundsomkostningerne ved de store centre også betales af disse. Ud fra et ønske om oprigtigt at opnå et varieret butiksudbud i mindre og mellemstore byer skal der iværksættes en særlig indsats, som får vendt udviklingen. Den lokale dagligvarehandel skal genopbygges både på brokvartererne og i landsbyerne. Med den nye kommunale struktur er der en fare for, at kommuner prioriterer at udvikle få store centre, der gør betingelserne for mindre detailhandel umulige, så vel i kommunens mindre byer som i de større centre.

I de seneste 20-30 år har vi set en voldsom vækst i opførelsen af butikksbyggerier. En relativt stor del af de nye butikker ligger i de større provinsbyer frem for i de mindre samfund og relativt mange butikker placeres i udkanten af byerne ved de store indfaldsveje,